

Kjøbenhavns Posten.

Redigeret af J. F. Giswad.

Udgiven og forlagt af A. P. Liunge.

11te Aarg. Torsdag d. 22. September 1837. Nr. 261 og 262.

Forsendes, ifølge Kongelig allernaadigst Tilladelse, med Posten saavel i Danmark som i Færtugdommerne.

Den artesiske Brønd paa Nyholm.

Et Møde, som det kongl. danske Videnskabers Selskab holdt d. 6te Mai 1831, blev, efter et foregaaende Forslag af Selskabets Præses, Overkammerherre v. Hauch, bestemt, foreløbigt at udsætte 2000 Rbd. til at anlægge artesiske Brønde her, at overdrage Udførelsen af dette Arbeide til en Committee, bestaaende af Proponenter, Etatsraad Ørsted, Commandeur-Capitain Schifter og Professor Forchhammer, samt at foretage den første Boring paa Nyholm, der af flere Grunde, og navnlig, fordi man der kunde arbeide uforstyrret, samt ved Admiraliets Velvillie kunde faae de fornødne Materialier og Redskaber samt dulige Arbeidere for billige Priser og under et paalideligt og kyndigt Tilsyn, fandtes bedst stillet til at anstille det første Forsøg. Artesiske Brønde, der af Physikeren Belidor har fåaet dette Navn efter Greveskabet Artois i Frankrig, og hvis Brug i den senere Tid er blevet mere almindelig, udmerke sig i Særdeleshed ved den rigelige Mengde Vand, som de i Almindelighed give, og som gjør dem særlig brugbare til at drive Maskinerier saavel som ved den Omstændighed, at Vandet altid i dem har en Middelvarme, der gjør det stillet til at vande Enge, Haver og Drivhuse. „En artesisk Brønd“, siger Ørsted i Dansk Ugeskrift, „er ikke andet end en ved Boring frembragt Kilde, der ofte endog danner et betydeligt Springvand. Sagens Sammenhæng vil forståes af følgende Betragtning. Ethvert løst og for Vandet igennemtrængeligt Jordlag, hvoraf nogen Deel kan modtage Regn, Sne og andet Lustvand, danner en Vandbeholdning, der ofte er af saare stort Omfang. Paa de fleste behøvede Steder verle Lag, der let gennemtrænges af Vandet, med andre, som vanskeligt eller slet ikke gennemtrænges deraf. Saaledes finde vi hos os meget hyppigt afværende Lag af Sand og Leer. Et det øverste Lag sandagtigt og hviler paa

Leer, saa vil en stor Deel af det Vand, der falder paa Jordene, synke ned til Leerlaget og der standses og bevarer mod Fordampningen, der stræber at hørtage det Vand, der bliver staende paa Jordens Overflade. — Graver man ned til denne undersjodiske Vandbeholdning, har man den simpleste Art af Brønde, men hvori Vandet sjeldent er godt, da det som oftest har haft Lejlighed til at modtage mange oploselige Dele af det øverste Lag og ikke ved lang Gjennemstrøming, og der ved modtagne rensende chemiske Indvirkninger, har været nødt til atter at afsætte dem. Bedækkede ethvert af de øvre Lag fuldstændigt de underliggende, vilde aldrig noget Jordlag, der havde et uigjennemtrængeligt Lag over sig, komme til at indeholde Vand, men ordentligvis ere de underliggende Lag ikke uafbrudt dækkede af de øvre, og naar Lagene ikke ere ganske horizontale, er dette saa godt som aldrig tilfældet, fordi det nyere Lag ikke dækker de høist beliggende Dele af det ældre.“ Artesiske Brønde børne saaledes paa de samme Principer, som ethvert andet Springvand. Man tænke sig 2 i en Spidsvinkel fastgjorte Rør, stillede med den forenede Spids paa Jordene, og hvoraf det ene kun er halvt saa fort som det andet. Bliver det længere fyldt med Vand, saa maa dette saavel paa Grund af Lusttrykket som af sin egen Tyngde springe frem af det fortere Rør og nære en Hvide, der netop svarer til Vandhøiden i det længere Rør, hvis ikke andre Hindringer staae i Vejen. En artesisk Brønd maa folglich ligge paa et saa lavt Sted, at den kan tænkes at faae sit Vand fra et høiere liggende Sted, hvorfra det føres ned ad skråliggende Jordlag til det hørede Hul. Spørge vi nu, hvorvidt der er Rimelighed for at kunne vente et heldigt Resultat af Boringen paa Nyholm, da maae vi see hen til Danmarks geognostiske Beskaffenhed og sammes Forhold til Nabolandene, og vi vende os her igjen til vor beromte Naturforskers Ord i ovenmeldte Tidskrift: „Efterat man paa Kjøbenhavns Jordbund, der er eens med en betydelig Deel af hele Danmarks, er trængt igennem nogle afværende

Fred med hans Støv! hans Aand vil leve,
Begeistre dem, der sørge nu;
Bil Ænglingen med Kraft omsvæve,
Og rinde Manden tidt ihu,
Bil vise dem den rette Sti,
Som gjør den Undertrykte fri.

En stor Mængde Studenter, for en Deel Hages tidligere Elever, bare hans Kiste gjennem Byens Gader, der hele Beien vare bestroede med Blomster, til den venlige Kirkegaard, hvor Pastor Gad holdt en smuk og kraftig Tale, hvis Grundtanke: „Høsten er stor, men Arbeiderne ere faa“ han paa en meget gribende Maade gjennemførte til den alvorfulde Opsordning, med forenede Kræfter at virke for den Sag, den ædle Hedengangne havde helligt sit Liv. Fra Graven begav Toget sig tilbage til den lærde Skole, hvor Statsraad Brondsted i et udførligt Foredrag udviklede den frie Discussions hoie Betydning og lovpriste den store Fortjeneste af dens Oplivelse hos os, ved hvilken den Afsøde vilde leve iblandt os, ikke blot i taknemmeligt og kjærligt Eftermæle, men ogsaa i sin Strabens rige Virkninger. — Efterat endnu Lieutenant Hoffmeyer havde talt nogle kraftige Ord om Hages Virken, stilles den talrige Forsamling, der bestod af over 300 Mænd af alle Stænder — deriblandt ogsaa et Par ansete, Normænd — og hvis veemodige Alvor var besjælet af den smertelige Bevidshed, at det gjaldt om Hage, hvad Frankrig for nylig har maattet sande ved Armand Carrel's Baare: „Fædrelandet tabte i ham en af sine ødeste Sønner, Friheden en modig Forsvarer, Pressen en mægtig Skribent, Venstabet et trofast Hjerte.“

— I sidste Nr. af „Politivennen“ yttres det Onske, at Københavnsposten, ligesom forhen har været tilføldet, maatte udgaae om Morgenens. Hvis dette Onske var almindeligt hos Fleertallet af dette Blads indenbyes Abonnenter, skulde man — uagtet de Hindringer derimod, som for Tiden finde Sted — sikret ikke lade det uopfyldt. Man har imidlertid al Grund til at troe, at det stemmer med de Flestes Onske, at Udgivelsfestiden fremdeles vedbliver at være om Aftenen. Alt Bladet, naar sildigt indløbne Artikler, eller andre usorudseelige Hindringer, forfinker Udgivelsen, ikke altid om Aftenen kan blive samtlige Abonnenter tilbragt, er vistnok en Ulempe; men som ikke godt staar til at cendre. Maar „Forfald, Beslaglæggelse eller Saadant“ aldeles forbyder Bladets Udgivelse, er det altid udtrykkeligen blevet paalagt Budene snarest muligt at sætte Abonnenterne i Kundskab derom.

— (Helsingors Efterretninger af 20de Septbr. 1837.) For meer end en Maaned siden anmeldtes for det herværende Politi af en Haandværker fra et af de sondre Fiskerlejer, at han om Aftenen omtrent Kl. 11 var paa Strandveien meget nær ved Byen, bleven overfalden af 4 Personer, som havde frataget ham, foruden nogle Levnetsmidler, en Legnebog, hvori var 16 Nbd. Sedler. Efter hvad man imidlertid senere har erfaret, er Sagens Sammenhæng ikke saa farlig. En Jæger af det her garnisonerende Regiment, der laae i Qvarteret udenfor Byen, var seent paa Aftenen gaaet ud at spadsere tilligemed en

permitteret Kammerat, de stodte da paa hin Mand, som maa antages at have været temmelig drukken, liggende ved Godstien i dybeste Sovn, og der opstod nu Fristelse hos Jægeren til at bemægtige sig, hvad den Sovende, som meldt, havde i sit Eje. Kammeraten deltog vel ikke i Ejveriet, men derimod i Nydelsen af en Deel af Bytet. — Haa Dage efter at denne heldige Opdagelse var skeet, lykkes det ogsaa Politiet at komme efter et andet Ejveri, der ligeledes herer til de sjeldnere, i det mindste for saavidt de bringes for Dagen. Nogle af Besætningen paa et her i Havnen liggende danskt Skib, som udlodsede Rug, havde ashændet flere Tonder deraf for særdeles lav Priis til nogle Baadførere fra Odsherred; man sit itide anholdt saavel det Solgte, som de paagjeldende Parter i denne Handel, og under Forhøret er det oplyst, at Ejveriet har været saa planmæssigen udført, at man alt ved Rugens Indladning i Danzig havde faaet et lidet Quantum skjult i et Lukaf ombord paa Skibet, og her i Havnen benyttede den tidlige Morgenstund til at transportere det til Hælerne.

— Om Thorvaldsen indeholder „Dagligt Allehanda“ af dens reisende Redacteur følgende Artikel: „Konstnerne i Rom danne en Verden for sig, en Kreds, hvis Omgangstone er et Menster for al Selbstabelighed. Den højeste Damself og den største Utvungenhed er, for at være fort, dens Charakteristik. Ingen Rangsforstjel, ingen Ranghyge, i det mindste synlig, findes her; Alle ere eller synes at være lige, alene med Undtagelse af Patriarchen Thorvaldsen. Men det er ikke paa ham selv, i hans Bæsen, man bliver vaer det Grestrin, han staer paa; det er alene den Grefrygt, hvormed man omgaaes ham, uden at dog Fortroligheden derved taber Noget. Der gives saa mange udmarkede, beromte Talenter i Rom, at Forfængeligheden og Hovmoden, om den og sandtes hos En eller Aanden, aldrig kan finde noget Spillerum. Det er ei som paa andre Steder, hvor den, der har et berømt Navn, trækkes ind og forgudes i større eller mindre Gotierer, Fractioner af et Samfundsliv, som for ham oprindelig ere fremmede, hvor han er stillet udenfor al Sammenligning og hvor han faaer eller udvikler de Lyder i Charakteren, som ere følger af en saadan Stilling. I Rom vise Konstnerne, endog de berømteste, sig sjeldent i den saakaldte store Verden — meget af den Grund, at der neppe findes nogen saadan; Rom's Magnater leve høist indgetogen; Ingen hædrer dem uden deres Arbeider; Ingen cabaliserer for eller mod dem i Tidenderne, de gaae deres jevne, rolige Gang gjennem Livet; men det er ikke deres Konst, som derved taber, og i Sandhed heller ikke deres Personlighed. — Enhver nogenlunde dannet Fremmed, der besøger Rom, søger naturligvis at faae Adgang til Konstnerkredsen, og Intet er letttere, da den staer aaben for hvilkensomhelst, og desuden hver Nation i Europa har sine Repræsentanter i den, til hvilken man i Almindelighed paa en eller anden Maade har en Hilsen fra Hjemmet. Hver Søndags Formiddag staer den fordringsløse Baaning, der beboes af Sculptorernes Nestor, aaben for den Fremmede. I sin simple Morgendragt modtager Thorvaldsen den Indtroedende, for hvem han ofte selv aabner Doren og hilser ham med et hjerte-

ligt Haandtryk, hvis det er en Nordboer. I Italien er Danske og Svenske Get, og Thorvaldsen er ikke den, der gør nogen Forstjel mellem dem. Som oftest finder man ham endog paa Hvidledagen i fuldt Arbeide. Det er sædvanlig et af disse Basreliefs, som han med udtommelig Opfindelsesevne og Lethed strøer omkring sig. Er det første Gang man besøger ham, fører han selv den Nyankomme omkring i sine Værelser, og viser ham ikke, som de fleste Andre maa ske vilde gjøre, sine egne Arbeider, men den Mangfoldighed af andre yngre Konstneres Værker, hvilke han deels som en Hyldest har faaet til Fortring af dem, deels indkjøbt af dem, og denne Opmuntning har da ofte i flere Henseender været dem til Gavn. Han standser næsten foran ethvert Maleri eller Buste og gør opmærksom paa hvad der ved ethvert er det Bedste. Jeg sandt blandt meget Andre ogsaa et Landskab af Fearnley. Blandt det Fortrinsligste var et Portrait af Thorvaldsen selv, arbejdende paa Horace Vernets Buste, og malet af denne Konstner. Fortræffeligt som Maleri, gengav det tillige Originalen med sjeldnen Naivitet og Sandhed. Efter denne Vandren omkring og en Times Samtale overlades man til sig selv efter Behag at fordybe sig i Betragtningen af den venlige Oldings egne Mesterværker, og han vender tilbage til sit Arbeide, eller bestæftiger sig med Andre, der imidlertid ere ankomne. Hans sidste Arbeide i større Scala er en Statue af den ulykkelige Conradin af Schwaben, denne milde, tappre og elskværdige Engling, det sidste Skud af Hohenstaufernes Stamme, som Carl af Anjou ligesaa grumt som skændselsslidt lod halshugge paa et af Neapels Tørve, hvor endnu Stedet vises. Kongen af begge Sicilierne har bestilt denne Statue. Compositionen er ligesaa simpel som smuk. Conradin er fremstillet i Kongedragt med Krone paa Hovedet og Sværd i Haanden. — Den sidste Gang jeg besøgte Thorvaldsen for at tage Afsked med ham var han bestæftiget med et nys Basrelief, forestillende Thetis, der dypper Achilles i Styx. „Jeg maa altid have noget at bestille“, sagde han sjæmtende og ligesom undskyldende sin udtommelige Productivitet. Og denne Composition staaer i Originalitet og Liv værdigt ved Siden af Productioner fra hans første Manddomsalder. Snart 70 Aar gammel synes hans Sjæls- som Legemskræfter at være usvækkede. — Thorvaldsen er anseelig af Vært, bredskuldret, og hele hans Legemsbygning udviser Styrke og Udholdenhed. Hans Hoved er stort, endog uformeligt, og hans Øre funne ikke kaldes smukke eller velskabte. Ogsaa i dem ligger samme Simpelhed og Kraft, som i hele Figuren, og man skalne snarere antage ham for en øgte norsk eller svensk Odelsmand, end en Konstner, der har tilbragt mere end sit halve Liv paa klassisk Jord. Alene i de store, smukke, funklende Øine lyner Geniets Blod og en mild Unde samt en Hjælphed i Udtrykket, som paa en egen men interessant Maade kontrasterer med den sande, men noget bondeagtige Erlighed, der ligger i de øvrige Ansigtstræk og i selve Figuren. I Thorvaldsens Tale og Omgang aabenbarer sig den dannede Verdensmand, endskjont ogsaa her den naturlige Simpelhed og Hjertelighed ligger til Grund. Hans Sprog har intet Sogt, snarere det Modsatte, men det er utvungent og fortæffeligt, og han be-

frier alle Andre fra den Forlegenhed og Etikette, som han selv aldeles ikke kjender til. — Endskjont Transemændene og Italienerne ikke directe bestride Thorvaldsens Overlegenhed, ville de dog ikke fuldkommen erkjende den. Det Geni, den Unde, den Tankens Højhed og Dybde, der ligger i hans Conceptioner, flettes ikke lettelig af disse to Nationer, som, hvorvel paa forskellig Maade, legge en saa overveiende Vægt paa Formen og dens Behandling; de finde stundom, sige de, Thorvaldsen haard, fordi han ei arbeider Marmoret med den udsgte Fuldbendelse og den fine Politur, som man ofte finder hos Canova, der endnu vedbliver at være deres Afgud. Sandt er det ogsaa, at Thorvaldsens Storhed mere ligger i Tanken end i Udførelsens Detail. Men uretfærdigt er det ikke desto mindre at paastaae, at han har forsømt denne Deel af Konsten, hvori han ofte har vist sig at være ligesaa meget Mester som i det Andre. Dog maa man indromme, at han ved sine senere Arbeider stundom har overladt Udførelsen til mindre gode Hænder. En Svaghed, der siges at vildlede hans Charakter, en Svaghed, som desværre ikke er sjeldnen hos udmerkede Naturer, fornemlig i den højere Alder, Lusten til at spare, torde heri have nogen Deel. Han anvender ikke de bedste Arbeidere, hvilke altid ere de dyreste. Imidlertid vedbliver hans Arbeider at betales sørdeles hoit. En Portraitbuste af Thorvaldsen kostet altid 100 Guineer. — Heller ikke hans Basreliefs blive nu altid udførte med Omhyggelighed. I denne Green af Konsten erkjendes han dog af Italienerne selv for den, som er kommen Antikerne nærmest. — At Thorvaldsen har en stor Formue, behøver neppe at siges, da hans Arbeider betales hoit, ere udbredte over hele Verden og han selv er en god Huusholder, hvilket dog ikke hindrer ham fra ved mange Lejligheder, f. Ex. mod yngre, fattige Konstnere, at vise sig hjælpsom og gavmild. Han har aldrig været gift, men hans Datter er det og han har flere Børneborn.“

— Undersøgelsen ved Amtstuen i Cismar, hvor bethedige Undersøb skulde være begaede, har i Folge Kielers Correspondenzblatt ledet til følgende Resultater: 1) De kongelige Penge ere rigtig og regelmæssig beregnede og afleverede. 2) Af det, som Fuldmægtigerne have havet for meget, er Intet kommet i Principalens Privatkasse eller ham til Nutte. 3) De Forerettede er givet fuldstændig Erstatning ved Tilbagebetaling af Principalen, der er ansvarlig for sine Underordnede. For Sikkerheds Skyld er endvidere udstedt Proclama til dem, som mulig endnu ere forerettede, at indfinde sig og gjøre deres Ret gjeldende. Hvor gavnligt vilde det ikke være, om et lignende Ansvar hvilte paa Over-Opsynsmændene over de offentlige Kasser. Staten vilde da faae Noget, nu sædvanlig Intet; og mangen Ulykkelig vilde maa ske frelses, naar det første Greb, han gjorde i den offentlige Kasse, opdagedes ved et særpet Tilsyn.

— (Af et Brev fra Bergen dateret 6te September.) Marquisen af Waterford med Folge er her endnu. Man tager af og til en Boad og lader sig med sagte Alareslag roe omkring den deilige smale og blanke, piratmæssige Brig, der har fort disse sjeldne fugle til vores Ryster.